

คำชี้แจง

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เล่มนี้ จัดพิมพ์โดย บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด

ผู้เรียบเรียง	๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรวรรณ	ชมวัฒนา
	๒. ดร.นิพัทธ์	กาญจนะหุต
	๓. อาจารย์สุชุมาลย์	มณฑปใหญ่
ผู้ตรวจ	๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชาลัมพ์	เหล่าวานิซ
	๒. ดร.สยา	ทันตะเวช
	๓. อาจารย์กชกร	เทศมยา
	๔. อาจารย์วรรณะ	ตันเจริญผล
	๕. อาจารย์วีระกิจ	สุวรรณพิทักษ์
บรรณาธิการ	๑. ดร.สมชาย	ฟ่อนรำดี
	๒. อาจารย์แก้วกนกกาญจน์	เนคมานุรักษ์

หนังสือเล่มนี้ประกันคุณภาพโดยผู้ผลิต และจะต้องส่งให้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตรวจประเมินคุณภาพทางวิชาการ เพื่อออกใบอนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษาแทนใบประกันคุณภาพของสำนักพิมพ์ กรณีที่พบข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาด กรุณาแจ้งให้สำนักพิมพ์ทราบเพื่อดำเนินการตามที่ระบุในใบประกันคุณภาพสื่อฯ (ปกหลัง) พร้อมทั้งแจ้งให้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาทราบด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุญาตให้ใช้หนังสือในสถานศึกษาต่อไป

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดนตรี-นาฏศิลป์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรวรรณ ชมวัฒนา
ดร.นิพัทธ์ กาญจนะหุต
อาจารย์สุชุมาลย์ มณฑปใหญ่

ผู้ตรวจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชาลัมพ์ เหล่าวานิซ
ดร.สยา ทันตะเวช
อาจารย์กชกร เทศมยา
อาจารย์วรรณะ ตันเจริญผล
อาจารย์วีระกิจ สุวรรณพิทักษ์

บรรณาธิการ

ดร.สมชาย ฟ่อนรำดี
อาจารย์แก้วกนกกาญจน์ เนคมานุรักษ์

พิมพ์ครั้งที่ ๑
จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์
บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด
พ.ศ. ๒๕๖๗
website : www.iadth.com

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)
๑๒๕๖/๙ ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐-๒๒๔๓-๘๐๐๐ (อัตโนมัติ ๑๕ สาย), ๐-๒๒๔๑-๘๙๙๙
แฟกซ์ : ทุกหมายเลข, แฟกซ์อัตโนมัติ : ๐-๒๒๔๑-๔๑๓๑, ๐-๒๒๔๓-๗๖๖๖

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี-นาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ได้จัดทำตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับเครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลง จังหวะ ทำนอง และประโยคเพลง เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี หลักการขับร้อง วิถีชีวิตไทยกับดนตรีและเพลงพื้นบ้าน ความเป็นมาและคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทย นาฏยศัพท์ ภาษาท่า และศัพท์ทางการละคร การใช้นาฏยศัพท์และภาษาท่าประกอบเพลง การแสดงนาฏศิลป์ไทย การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะพื้นเมือง นาฏศิลป์ไทยและการแสดงพื้นเมือง การละคร

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สอนและผู้เรียน หนังสือเรียนเล่มนี้จึงได้จัดทำเนื้อหาที่ทันสมัย มีกิจกรรมสร้างสมรรถนะผู้เรียนด้วย Active Learning นอกจากนี้ยังสอดแทรกข้อมูลเกี่ยวกับจุดประกายความคิด ทักษะชีวิตและอาชีพ คำศัพท์น่ารู้ เพิ่มเติมเสริมความรู้ ปลอดภัยไว้ก่อน โครงการสื่อนวัตกรรม กิจกรรมสร้างสมรรถนะผู้เรียน และผังสรุปสาระสำคัญสู่การสร้างความรู้

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

ผังสาระการเรียนรู้ดนตรี

7

หน้า

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลง 8

	ประเภทและเสียงของเครื่องดนตรี	9
	เสียงเครื่องดนตรีไทย	13
	ประเภทและเสียงของเครื่องสากล	14
	เสียงเครื่องดนตรีสากล	17
	การใช้และการดูแลรักษาเครื่องดนตรี	18

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จังหวะ ทำนอง และประโยคเพลง 30

	จังหวะเพลง	31
	ทำนองเพลง	33
	ประโยคเพลง	36

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี 42

	โน้ตดนตรีสากล	43
	โน้ตดนตรีไทย	51

หน่วยการเรียนรู้ที่

4

หลักการขับร้อง

57

ช่วงเสียงของมนุษย์

58

หลักและวิธีการขับร้องเพลง

59

หน่วยการเรียนรู้ที่

5

วิถีชีวิตไทยกับดนตรีและเพลงพื้นบ้าน

68

ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตไทยกับดนตรีและเพลงพื้นบ้าน

69

ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตไทยกับดนตรีและเพลงพื้นบ้าน
ในแต่ละภาค

71

การอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมทางดนตรีไทย

77

ผังสาระการเรียนรู้นาฏศิลป์

84

หน่วยการเรียนรู้ที่

6

ความเป็นมาและคุณค่าของการแสดง
นาฏศิลป์ไทย

85

ประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ไทย

86

การแสดงความเคารพในการเรียนและ

การแสดงนาฏศิลป์ไทย

87

การอนุรักษ์และสืบทอดนาฏศิลป์ไทย

91

หน่วยการเรียนรู้ที่

7

นาฏยศัพท์ ภาษาท่า และศัพท์ทางการละคร

97

นาฏยศัพท์

98

ภาษาท่า

103

ศัพท์ทางการละคร

105

หน่วยการเรียนรู้ที่

8

การใช้นาฏยศัพท์และภาษาท่าประกอบเพลง

110

การใช้นาฏยศัพท์และภาษาท่าประกอบเพลงปลุกใจ

111

การใช้นาฏยศัพท์และภาษาท่าประกอบเพลงพระราชนิพนธ์

126

หน่วยการเรียนรู้ที่

9

การแสดงนาฏศิลป์ไทย

142

การแสดงนาฏศิลป์เป็นคู่

143

การแสดงนาฏศิลป์เป็นหมู่

152

หน่วยการเรียนรู้ที่

10

การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะพื้นเมือง

166

การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะพื้นเมือง

167

หน่วยการเรียนรู้ที่

11

นาฏศิลป์ไทยและการแสดงพื้นเมือง

177

นาฏศิลป์ไทย

178

การแสดงพื้นเมือง

181

หน่วยการเรียนรู้ที่

12

การละคร

189

ความหมายของละคร

190

องค์ประกอบของละคร

191

การแสดงละคร : บทบาทสมมุติ

192

ดนตรี

ผังสาระการเรียนรู้ดนตรี

ศ ๒.๑

ตัวชี้วัดข้อ ๑	บอกประโยคเพลงอย่างง่าย	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ จังหวะ ทำนอง และประโยคเพลง
ตัวชี้วัดข้อ ๒	จำแนกประเภทของเครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลงที่ฟัง	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลง
ตัวชี้วัดข้อ ๓	ระบุทิศทางการเคลื่อนที่ขึ้น-ลงง่าย ๆ ของทำนอง รูปแบบจังหวะ และความเร็วของจังหวะในเพลงที่ฟัง	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ จังหวะ ทำนอง และประโยคเพลง
ตัวชี้วัดข้อ ๔	อ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทยและสากล	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี
ตัวชี้วัดข้อ ๕	ร้องเพลงโดยใช้ช่วงเสียงที่เหมาะสมกับตนเอง	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ จังหวะ ทำนอง และประโยคเพลง หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ หลักการขับร้อง
ตัวชี้วัดข้อ ๖	ใช้และเก็บเครื่องดนตรีอย่างถูกต้องและปลอดภัย	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลง
ตัวชี้วัดข้อ ๗	ระบุว่าดนตรีสามารถใช้ในการสื่อเรื่องราว	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ จังหวะ ทำนอง และประโยคเพลง

ศ ๒.๒

ตัวชี้วัดข้อ ๑	บอกแหล่งที่มาและความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตไทย ที่สะท้อนในดนตรีและเพลงท้องถิ่น	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ วิถีชีวิตไทยกับดนตรีและเพลงพื้นบ้าน
ตัวชี้วัดข้อ ๒	ระบุความสำคัญในการอนุรักษ์ ส่งเสริมวัฒนธรรมทางดนตรี	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ วิถีชีวิตไทยกับดนตรีและเพลงพื้นบ้าน

เครื่องดนตรี ที่ใช้ในเพลง

เพราะเหตุใดเสียงของ
เครื่องดนตรีแต่ละชนิด
จึงมีความแตกต่างกัน

ที่มา : กรมพลศึกษา กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, ๒๕๖๖

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

- ใช้และเก็บเครื่องดนตรี
อย่างถูกต้องและปลอดภัย
(ศ ๒.๑ ป.๔/๖)

ตัวชี้วัดปลายทาง

- จำแนกประเภทของ
เครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลง
ที่ฟัง (ศ ๒.๑ ป.๔/๒)

สาระสำคัญ

เครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรี
สากลแต่ละประเภทมีรูปร่าง
ลักษณะ และเสียงที่แตกต่างกัน
เมื่อนำมาบรรเลงก็จะให้ความรู้สึก
ที่แตกต่างกัน เครื่องดนตรีแต่ละ
ประเภทมีวิธีการใช้และการดูแล
รักษาที่แตกต่างกัน จึงควรดูแล
รักษาอย่างถูกวิธี จะทำให้เครื่องดนตรี
มีสภาพดี ใช้งานได้นานและคุ้มค่า

ผังสาระการเรียนรู้

ประเภทของเครื่องดนตรีไทย

ในสมัยโบราณมนุษย์ได้คิดค้นสิ่งที่ทำให้เกิดเสียง
ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ผีปาก เป่าเขาสัตว์ ยิงธนู ดีเกราะ
เคาะไม้ และประดิษฐ์เครื่องที่ทำให้เกิดเสียงที่เรียกว่า
เครื่องดนตรี เพื่อเป็นสิ่งที่สร้างความบันเทิงใจให้กับมนุษย์
แบ่งออกตามวิธีเล่นได้ ดังนี้

QR CODE
เรื่อง
ประเภทของ
เครื่องดนตรีไทย

๑. ประเภทเครื่องดีด

๒. ประเภทเครื่องสี

ประเภทของเครื่องดนตรีไทย

๔. ประเภทเครื่องเป่า

๓. ประเภทเครื่องตี

๑. เครื่องดีด

เป็นเครื่องดนตรีที่ทำจากไม้ มีสายผูกติดกับไม้ซึ่งให้ตึง ใช้นิ้วมือหรือที่คีตดีดสายให้สั่นสะเทือน ทำให้เกิดเสียง เช่น

๒. เครื่องสี

เป็นเครื่องดนตรีที่ทำจากไม้ หนังสัตว์ มีสายและกะโหลกเสียง ทำให้เกิดเสียงโดยการเสียดสีกันของวัสดุในตัวเครื่องดนตรี เกิดเป็นเสียงดังกังวาน ไพเราะ เช่น

๓. เครื่องตี

เป็นเครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงด้วยการตีหรือเคาะ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

● เครื่องตีที่ทำมาจากไม้

● เครื่องตีที่ทำมาจากโลหะ

เครื่องตีที่ซึงด้วยหนัง

ตะโพน

กลองทัด

กลองยาว

๔. เครื่องเป่า

เป็นเครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงด้วยการเป่า แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

● เครื่องเป่าที่ไม่มีลิ้น

ขลุ่ยอู้

ขลุ่ยเพียงออ

ขลุ่ยหลีบ

● เครื่องเป่าที่มีลิ้น

ปี่ใน

ปี่นอก

ปี่ชวา

ปี่ฉนวน

เสียงของเครื่องดนตรีไทย

เสียงของเครื่องดนตรีไทยเกิดจากการทำให้วัตถุต่างๆ ของเครื่องดนตรีเกิดการสั่นสะเทือนด้วยน้ำหนักที่ผ่อนเบา-แรงของการตี ตี ตี เป่า ทำให้เสียงของเครื่องดนตรีแตกต่างกัน บางชนิดเสียงสูงแหลม บางชนิดเสียงทุ้มต่ำ

เสียงดนตรีเกิดจากการตีสายให้สั่นสะเทือน และบรรเลงหรือเล่นด้วยการใช้นิ้วมือ หรือไม้ตี ตี สายของเครื่องดนตรีเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดเสียง เช่น เสียงของจะเข้จะมีเสียงที่กังวาน สดใส เสียงซึ่งมีเสียงไพเราะ นุ่มนวล

เครื่องดนตรีประเภทดีด

เป็นเครื่องดนตรีที่มีสาย นิยมเรียกว่าเครื่องสี เสียงของเครื่องดนตรีเกิดจากการเสียดสีหรือการลากคันชัก มีเสียงแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับขนาดของสายและรูปทรงของเครื่องดนตรี เช่น ซอด้วงจะมีเสียงทุ้ม ซอด้วงจะมีเสียงแหลมสูง

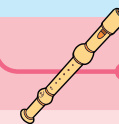
เครื่องดนตรีประเภทสี

เสียงของเครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีประเภทตี

เป็นเครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงจากแรงกระทบ เสียงของเครื่องดนตรีประเภทตีนี้เสียงทุ้มดัง เครื่องดนตรีประเภทตีมีวิธีการทำให้เกิดเสียง เช่น การนำไม้ตีกลองตีบนหนังหน้ากลองแล้วเกิดเสียง การนำไม้ตีระนาดตีลงบนพื้นลูกระนาดแล้วเกิดเสียง

เครื่องดนตรีประเภทเป่า

สิ่งที่ทำให้เครื่องดนตรีประเภทเป่ามีเสียงดัง คือ ความสั้น-ยาวของเลา ลำโพงปี่ รูเป่า และลิ้นปี่ เมื่อเป่าจะทำให้เกิดเสียงสูง-ต่ำ แตกต่างกัน เช่น ปี่ในจะมีเสียงแหลมสูง ขลุ่ยอู้จะมีเสียงทุ้มต่ำ

ประเภทของเครื่องดนตรีสากล

เครื่องดนตรีสากล เป็นเครื่องดนตรีที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของตะวันตก คิดและประดิษฐ์ขึ้นเพื่อนำมาใช้บรรเลงเพลงในโอกาสต่าง ๆ และใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ดัดแปลงระดับเสียงจนเกิดเป็นทำนองที่น่าไปร้องในโบสถ์ ต่อมา มีการบันทึกทำนองเพลงเป็นตัวโน้ต และพัฒนาเรื่อยมาจนปัจจุบัน

เครื่องดนตรีสากลมีรูปร่างลักษณะแตกต่างกันไป แบ่งออกเป็น ๕ ประเภท

QR CODE
เรื่อง
ประเภทของ
เครื่องดนตรีสากล

ประเภทเครื่องสาย

๒.

ประเภทเครื่องเป่าลมไม้

๓.

ประเภทเครื่องเป่าลมทองเหลือง

๔.

ประเภทเครื่องกระทบ

๕.

ประเภทเครื่องลิ้มนิ้ว
(คีย์บอร์ด)

ไม่มีระดับเสียง

ไม่มีระดับเสียง

๑. ประเภทเครื่องสาย

เป็นเครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงโดยการทำให้สายเกิดการสั่นสะเทือน ความตึงของสายทำให้เกิดเสียงที่แตกต่างกัน เช่น

ไวโอลิน

เชลโล

กีตาร์

ดับเบิลเบส

๒. ประเภทเครื่องเป่าลมไม้

เป็นเครื่องเป่า ตัวเครื่องดนตรีทำจากไม้ แต่ปัจจุบันมีการนำวัสดุอื่น ๆ มาใช้แทนไม้ เช่น โลหะ พลาสติก นำมาทำเป็นเครื่องดนตรี เช่น

ฟลูต

คลาริเน็ต

โอโบ

๓. ประเภทเครื่องเป่าลมทองเหลือง

เป็นเครื่องเป่า ตัวเครื่องดนตรีทำจากโลหะ มีเสียงทุ้มต่ำ สูงแหลมแตกต่างกันไป เช่น

๔. ประเภทเครื่องกระทบ

เป็นเครื่องดนตรีที่ทำจากโลหะและที่ซึ่งด้วยหนังกลอง แบ่งเป็นชนิดที่มีระดับเสียง และชนิดที่ไม่มีระดับเสียง ดังนี้

เครื่องดนตรีที่มีระดับเสียง

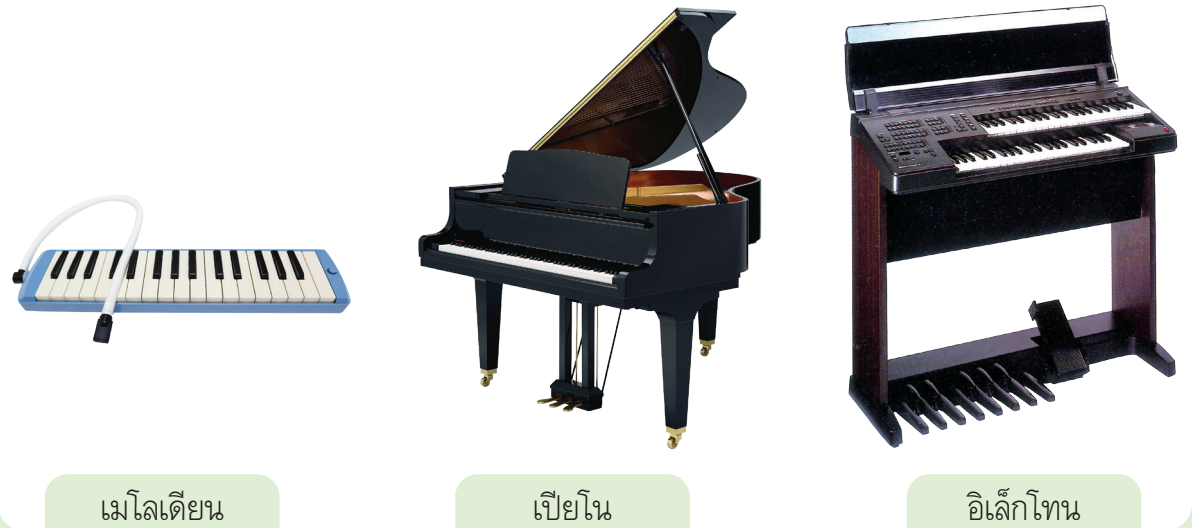

เครื่องดนตรีที่ไม่มีระดับเสียง

๕. ประเภทเครื่องลิ้นนิ้ว (คีย์บอร์ด)

เป็นเครื่องดนตรีที่มีปุ่มกดเรียงกันเป็นแผง ใช้นิ้วกดเพื่อให้เกิดเสียงตามโน้ตเพลง ภายในตัวเครื่องจะมีกลไกที่ทำให้เครื่องดนตรีเกิดระดับเสียงต่าง ๆ เช่น

เสียงของเครื่องดนตรีสากล

เครื่องดนตรีสากลมีวิธีการทำให้เครื่องดนตรีเกิดเสียงได้โดยการ สี่ ดี เป่า และกดหรือตีต จึงทำให้เสียงของเครื่องดนตรีแตกต่างกัน

เครื่องดนตรีสากลแต่ละชนิดมีเสียงที่แตกต่างกันตามรูปร่าง ลักษณะของวัตถุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี และวิธีการทำให้เกิดเสียง เช่น เปียโนและคลาริเน็ต แม้ว่าจะบรรเลงด้วยโน้ตตัวเดียวกัน ความดัง-เบาเท่ากัน แต่เสียงของเครื่องดนตรีก็จะทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการที่แตกต่างกันออกไปตามเสียงของเครื่องดนตรี

การใช้และการดูแลรักษาเครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีแต่ละประเภทย่อมมีลักษณะและการใช้งานที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิธีการใช้ การดูแล และเก็บรักษาเครื่องดนตรีแต่ละชนิดให้ถูกต้องและเหมาะสมตามประเภทของเครื่องดนตรี เพื่อให้เครื่องดนตรีมีอายุการใช้งานที่คุ้มค่า และมีสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

๑. เครื่องดนตรีไทย

๑.๑ วิธีการใช้ การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรีไทยที่ทำจากไม้ เช่น

● ซอประเภทต่าง ๆ

วิธีการใช้

- ก่อนเล่นควรทาสีสนที่หางม้าก่อนเสมอ
- ควรระวังไม่ให้กะโหลกซอกระแทกของแข็ง
- ไม่ควรใช้ไม้เคาะกะโหลกซอหรือลำตัวที่ทำจากไม้
- หลังการใช้งานทุกครั้งควรผ่อนสายของเครื่องดนตรีพอประมาณ

การดูแลและเก็บรักษา

- ทำความสะอาดกะโหลกซอ คันทวน คันชัก และสายด้วยผ้าแห้งที่สะอาด
- นำเครื่องดนตรีเก็บใส่ถุงให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันการกระทบกระเทือน

● กรับ

วิธีการใช้

- ตีให้ผิวกระทบกัน ขณะตีต้องจับทางโคนของกรับเสมอ

การดูแลและเก็บรักษา

- หลังใช้งานควรเช็ดด้วยผ้าแห้ง ไม่ควรเช็ดด้วยผ้าเปียก เพราะไม้จะเกิดรอยต่าง
- ควรนำเครื่องดนตรีเก็บไว้ในถุงเพื่อป้องกันฝุ่น

● ขลุ่ยประเภทต่าง ๆ

วิธีการใช้

- ขลุ่ยเป็นเครื่องดนตรีที่ควรมีใช้เป็นส่วนบุคคล เพราะหากใช้ร่วมกันอาจทำให้เกิดโรคติดต่อได้
- ไม่ควรนำขลุ่ยไปเคาะหรือตีแทนอุปกรณ์อื่น

การดูแลและเก็บรักษา

- ใช้ผ้าเช็ดทำความสะอาด
- เก็บใส่ถุงให้มิดชิดเพื่อป้องกันฝุ่น
- เก็บไว้ในสถานที่ที่มีอุณหภูมิเหมาะสม ไม่ร้อนจัด หรือเย็นจัด
- ไม่ควรนำขลุ่ยไปแช่น้ำและผึ่งแดด เพราะจะทำให้เกิดการขยายและยืดตัวของไม้ได้

๑.๒ วิธีกาารใช้ การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรีไทยที่ทำจากโลหะ เช่น

● ฉิ่ง

วิธีกาารใช้

- ควรระมัดระวังในการหยิบจับ ไม่ทำตกหล่น เพราะอาจทำให้เครื่องดนตรีเสียหาย

การดูแลและเก็บรักษา

- ใช้น้ำยาขัดทองเหลืองเช็ดทำความสะอาดก่อนการใช้งานและหลังการใช้งานทุกครั้ง
- เก็บรักษาในสถานที่ที่เหมาะสม เช่น แหวนไว้ที่ข้างฝา หรือหาถุงมาจัดใส่ให้เรียบร้อย
- ไม่ควรวางซ้อนกันหลายชั้น เพราะอาจทำให้เครื่องดนตรีตกหล่นเมื่อหยิบมาใช้งาน

● ฉาบ

วิธีกาารใช้

- ไม่ควรรนำฉาบไปเคาะหรือตีกับวัสดุอื่น ๆ

การดูแลและเก็บรักษา

- มีวิธีการเก็บรักษาเช่นเดียวกับฉิ่ง และเก็บใส่ถุงหรือกล่องให้เรียบร้อย

๒. เครื่องดนตรีสากล

๒.๑ วิธีกาารใช้ การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรีสากลที่ทำจากไม้ เช่น

● ไวโอลิน

วิธีกาารใช้

- ไม่ควรใช้คันชักสับนสายเครื่องดนตรีอย่างรุนแรง
- หลังการใช้งานต้องปรับสายเครื่องดนตรีลงพอประมาณ

การดูแลและเก็บรักษา

- หลังการใช้งานให้ใช้ผ้านุ่มแห้งเช็ดยางสนออกจากสายและด้านหน้าไวโอลิน
- ควรผ่อนหางม้าทุกครั้งเมื่อใช้งานเสร็จ
- ควรเก็บไว้ในกล่องที่มิดชิดและไม่ควรวางซ้อนกัน

● กีตาร์

วิธีกาารใช้

- ไม่ควรใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่มีลักษณะแข็ง เช่น ไม้หรือเหล็กดีดสายกีตาร์ จะทำให้สายกีตาร์ชำรุดหรือขาดได้

การดูแลและเก็บรักษา

- หลังการใช้งานควรเช็ดทำความสะอาดด้วยผ้านุ่มแห้งทุกครั้ง เพื่อป้องกันการเกิดสนิม
- เก็บใส่กล่องหรือกระเป๋าให้เรียบร้อย หากไม่มีให้เลือกพื้นที่วางกีตาร์ให้เหมาะสม โดยวางกีตาร์ด้านที่มีสายราบลงกับพื้น เพื่อป้องกันการคลายเสียงของสาย

๒.๒ การใช้ การดูแลและเก็บรักษาเครื่องดนตรีสากลที่ทำจากโลหะ เช่น

● ทรมเป็ต

วิธีการใช้

- การหยิบจับเครื่องดนตรีออกจากกล่อง ต้องระวังไม่ให้ตกหรือกระแทกพื้น ถ้าเครื่องดนตรีคดงจะทำให้ไม่สามารถบังคับเสียงให้ตรงตามโน้ตได้

การดูแลและเก็บรักษา

- นำผ้านุ่มแห้งมาเช็ดน้ำลายภายในกำพวด (ปากเป่า) ให้แห้ง จากนั้นควรรนำกำพวดไปล้างทำความสะอาด และเช็ดให้แห้งด้วยผ้าสะอาด
- ใช้น้ำยาขัดทองเหลืองเช็ดเครื่องดนตรีหลังการใช้งานทุกครั้ง
- เก็บเครื่องดนตรีใส่ในกล่องเก็บเครื่องดนตรีให้เรียบร้อย (ต้องให้เครื่องดนตรีแห้งสนิทก่อน)

ทักษะชีวิตและอาชีพ

การศึกษาวิธีการใช้และการดูแลรักษาเครื่องดนตรีอย่างถูกวิธี ฝึกซ่อมแซมเครื่องดนตรีที่ชำรุดเล็กน้อย เพื่อให้ใช้งานได้ปกติจนเกิดเป็นทักษะที่ชำนาญ เป็นพื้นฐานของการพัฒนาต่อยอดสู่อาชีพ **ช่างซ่อมเครื่องดนตรี**

กิจกรรมพัฒนาการอ่าน

นักเรียนอ่านคำและความหมายของคำต่อไปนี้

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
ลักษณะ	ลัก-สะ-หฺนะ	สมบัติเฉพาะตัว
วัสดุ	วัด-สะ-ดู	วัตถุที่นำมาใช้
สกปรก	สก-กะ-ปฺรก	เปรอะหรือเปื้อนด้วยสิ่งที่ไม่ดี รกรุงรังหรือที่ไม่พึงประสงค์

คำศัพท์น่ารู้

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
instrument	อิน' สฺทะระเมนฺท	เครื่องดนตรี
kind	ไคฺนฺด	ประเภท กลุ่ม ชนิด
shape	เชฺพ	รูปร่าง รูปแบบ

โครงการสู่นวัตกรรม

นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากลอย่างละ ๑ ชนิด จากนั้นศึกษาและสำรวจวิธีการใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรีที่ถูกวิธี แล้วคิดวิธีการดูแลรักษาเครื่องดนตรีวิธีการใหม่ ๆ ที่เหมาะสม และจัดทำเป็น PowerPoint นำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจ

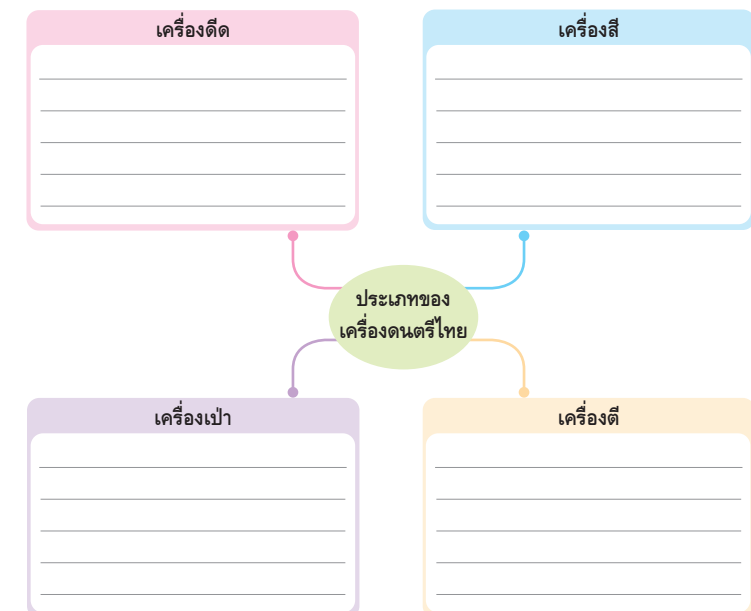
G ขั้นสังเกต รวบรวมข้อมูล (Gathering)

๑. นักเรียนสังเกตภาพเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากล แล้วบอกชื่อเครื่องดนตรีในภาพ พร้อมกับวิธีทำให้เกิดเสียง

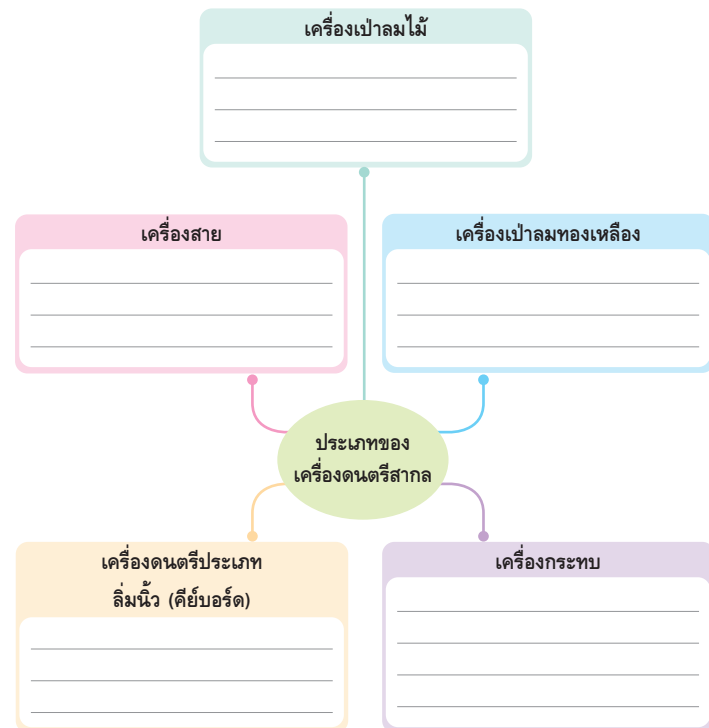
เครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากล

ภาพ	ชื่อเครื่องดนตรี	วิธีทำให้เกิดเสียง
		
		
		
		
		
		
		
		

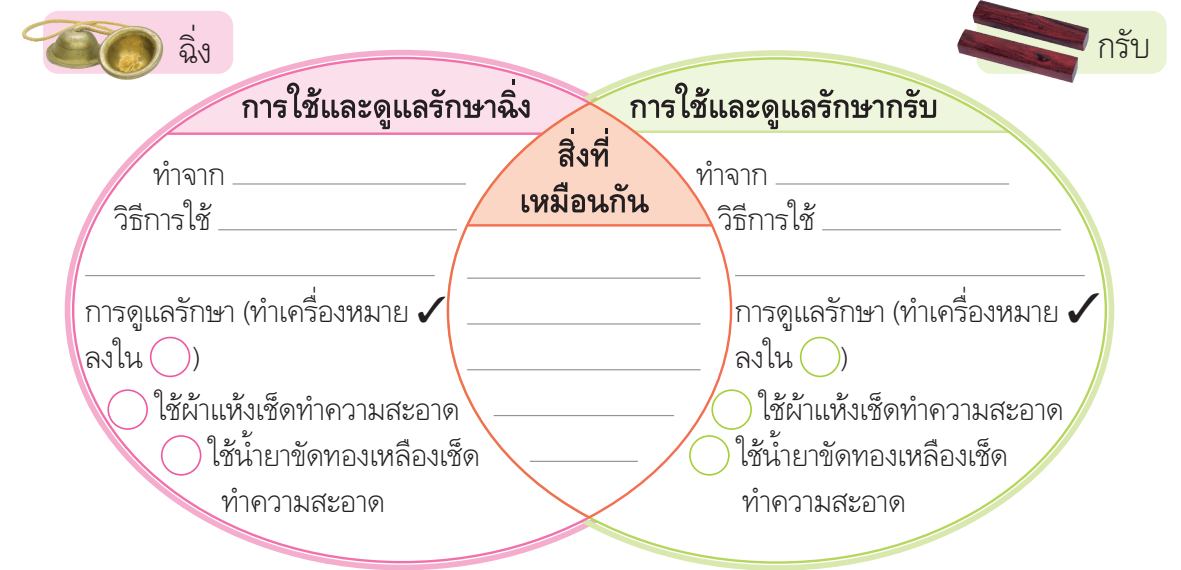
๒. นักเรียนวิเคราะห์จำแนกประเภทของเครื่องดนตรีไทยลงในแผนภาพความคิดให้ถูกต้อง

๓. นักเรียนวิเคราะห์จำแนกประเภทของเครื่องดนตรีสากลลงในแผนภาพความคิดให้ถูกต้อง

๔. นักเรียนวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้และดูแลรักษากรับและฉิ่งว่ามีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไรลงในแผนภาพความคิด

A1 ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ (Applying and Constructing the Knowledge)

๕. นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกฟังเพลง ๑ เพลง (เพลงพื้นเมือง เพลงไทย เพลงไทยสากล) แล้วจำแนกประเภทของเครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลงที่ฟัง

แบบบันทึกการฟังเพลงและจำแนกประเภทของเครื่องดนตรี

- ๑) ชื่อเพลง _____
- ๒) ประเภทของเพลง ☆ เพลงพื้นเมือง ☆ เพลงไทย ☆ เพลงไทยสากล
- ๓) เพลงนี้มีจังหวะเป็นอย่างไร _____
- ๔) นักเรียนรู้สึกรักอย่างไรกับเพลงที่ฟัง _____
- ๕) เครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลงที่นักเรียนได้ยินมีอะไรบ้าง
 - _____ เป็นเครื่องดนตรีประเภท _____ ● _____ เป็นเครื่องดนตรีประเภท _____
 - _____ เป็นเครื่องดนตรีประเภท _____ ● _____ เป็นเครื่องดนตรีประเภท _____
 - _____ เป็นเครื่องดนตรีประเภท _____ ● _____ เป็นเครื่องดนตรีประเภท _____

๖. นักเรียนเลือกเครื่องดนตรีไทยและสากลที่ชื่นชอบอย่างละ ๑ ชนิด แล้วเขียนวิธีการใช้ และดูแลรักษาเครื่องดนตรีที่เลือก

A2 ขั้นสื่อสารและนำเสนอ (Applying the Communication Skill)

๗. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการฟังเพลงและจำแนกเครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลงที่ฟังหน้าชั้นเรียน แล้วร่วมกันอภิปรายเชิงระบบ ดังนี้

นักเรียนคิดว่าการร้องเพลงที่มีเครื่องดนตรีประกอบและไม่มีเครื่องดนตรีประกอบ ทำให้ผู้ฟังรู้สึกแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๘. นักเรียนนำเสนอวิธีการใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรีที่เลือกหน้าชั้นเรียน

S ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Self-Regulating)

๙. นักเรียนเลือกเครื่องดนตรีที่ตนเองชอบ ๑ ชนิด แล้วทำเสียงเลียนแบบเครื่องดนตรี และนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์การแสดง เช่น การพากย์เสียงนิทาน
๑๐. นักเรียนวิธีการใช้และดูแลเครื่องดนตรีไทยหรือสากลคนละ ๑ ชนิด แล้วนำไปเผยแพร่ความรู้แก่ผู้สนใจศึกษาต่อไป

ผัง สรุปสาระสำคัญสู่การสร้างความรู้

